

Európa kulturális fővárosa 2003-ban:

Graz szárnyal!

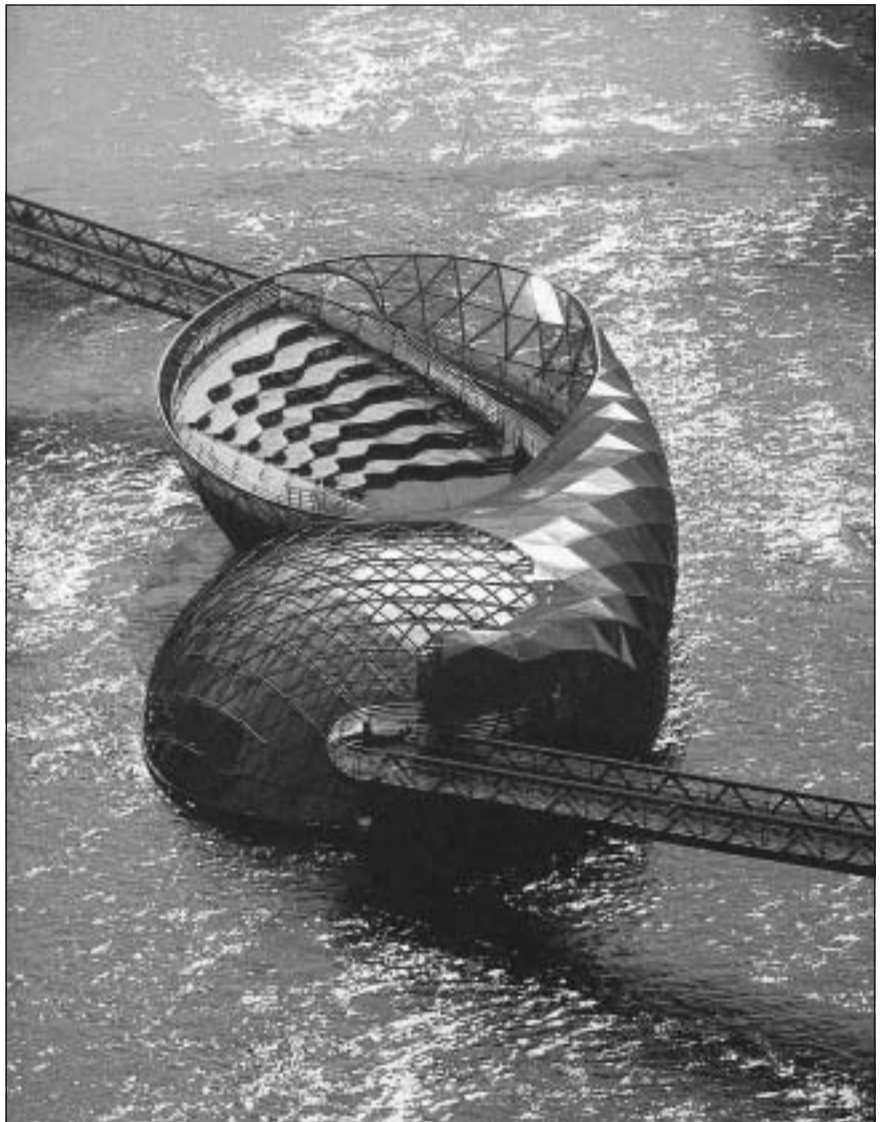
olvasható a tájékoztató füzet címoldalán. Majd folytatólagosan: *Graznak mindent szabad*. Pontosan ez a benyomása az embernek, amikor – mint tettem azt ősszel – végig sétáltam Ausztria második legnagyobb városán.

Az egész város szárnyalni látszik, az itt élők barátságosak és kedvesen adnak felvilágosítást. Büszkék városukra. Az ember szívesen merül el a kis kávézókkal, kedélyes éttermekkel teli hangulatos utcák és terek meghitt légkörében. Ráadásul mindenhol ezernyi látnivaló akad: kulturális események várnak szinten minden utcáson – új épületek, szobrok, galériák, kiállítások, színházi produkciók, zene, irodalom, film – a Schlossbergtől (Várhegy) az Uhrturmig (Óratorony) amely Graz jelképe. Az *örög torony a kultúra évében háromdimenziós árnyékkal gazdagodott*.

„Graz 2003 – Európa kulturális fővárosa” ez a legnagyobb kulturális vállalkozás, amit Ausztriában valaha is rendeztek. Innovatív, modern, a világra fogékony koncepció, amely kiviszi az utcára, a terekre, a folyóra, középületekbe a művészetet, közel emberekhez. A *vállalkozást novemberben, Londonban, a világon a legjobb turisztikai projektet elismerő díjjal, a „Globe Award” díjjal tüntették ki*. Valóban: jól sikerült vállalkozás ez, akkor is, ha a rendezők elmondása

szerint nem minden olyan nagyméretű és fantasztikus, mint amilyennek első látásra tűnik. De hát Graz, a maga mintegy negyed milliós lakosával sem éppen nagyváros. Az amerikai művész, *Acconci* alkotása: a *Sziget*, amit a graziak csak *Acconci-szigetnek* hívnak, a Murán van és nem a Dunán, a mérete is a grazi folyóhoz igazodik. „Die gespiegelte Stadt” (A *visszatükrözött város*) hallatán az ember az egész visszatükröződő Grazra gondol, de valójában a *Freiheitsplatz* (Szabadság tér) tűnik fel az optikai látványosságban.

Annál impozánsabb az új *Kunsthau*s (Művészetek Háza), amit *Peter Cook* és *Colin Fournier*, londoni építészek terveztek: a kékesen csillogó alkotás hatalmas buborékként lebeg a csupa üveg földszint fölött. Izgal-

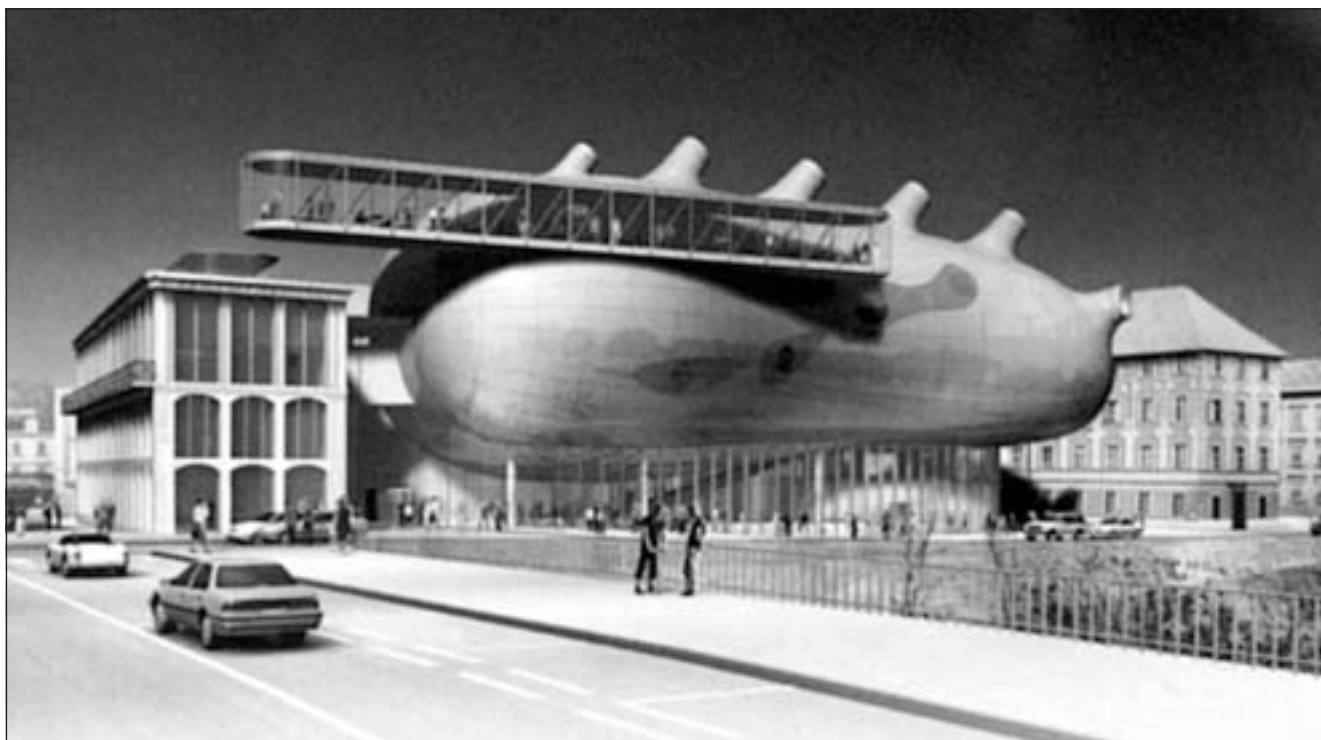

Az Acconci-sziget a Murán

mas kontraszt alakul így ki az új Mura-parti biomorf képződmény és az ősi Uhrturm (Óratorony) között, s válik egy város jelképévé; egy városé, amelyet amúgyis a hagyomány és az avantgarde között feszülő termékeny viszony jellemez. Ez az élmény folytatódik az „*Einbildung. Das Wahrnehmen in der Kunst*” (A *művészet befogadása és a képzelet*) című kiállításban (nyitva: 2004. január 18.), ahol nemzetközi hírű művészek több mint száz alkotása látható.

A <rotor> *association for contemporary art galériában*, a kultúra évében „*Balkán konzulátus*” működik. Fiatal művészeti szakemberek érkeztek Belgrádból, Prágából, Isztambulból, Budapestről, Szarajevóból, Bécsből és Szentpétervárról, hogy prezentálják a kortárs művészet helyzetét, abból a kérdésből kiindulva, hogy vajon a „Balkán” nem sokkal inkább egy életérzés-e, mint földrajzi régió. No és Graz? Része a Balkánnak

2004-re Európa kulturális fővárosának jelöltjei: Genova (Olaszország) és Lille (Franciaország)

Az új grazi Kunsthaus

vagy sem? Graz szívesen állítja magáról, hogy ő „Délkelet-Európa kapuja ... Ez a megfogalmazás világosan tükrözi azt a kívánságot, hogy Graz jelentősebb szerepet vállalna ebben a földrajzi régióban. Mindenesetre vitathatatlan tény, hogy Délkelet-Európa generációkon át tartósan befolyásolta a város kultúráját.

A Stadtmuseum (Városi Múzeum) termeiben októberben nyílt meg egy nagyon érdekes kiállítás, címe: „Die Gesetze des Vaters” (Az apa törvényei). A kiállítás témája egy határokon túlmutató vita a kriminalisztika, az anarchizmus, a pszichoanalízis és az irodalom területéről. Középpontjában Hans és Otto Gross, a grazi apa-fia-páros áll: az apa a büntető jog

prominens megreformálója, a fiú orvos, pszichopatólógos és forradalmi nézeteket valló pszichoanalitikus – Sigmund Freud kollégája, páciense és barátja, valamint az író Franz Kafkához is barátság fűzi. Ellenpontot képez a kiállításon belül a „miss RATENE TÖCHTER” (Félresikerült lányok) alkotásainak bemutatása. Ők a 20-as és 30-as évek avantgard lányai a „patriarchátus” árnyékában. Mindkét kiállítás február végéig látogatható.

Olga Neuwirth, fiatal osztrák zeneszerző zenés színdarabja a „steirischer herbst” (stájer ősz) – az Új Művészet fesztiválja rendezvénysorozattal közös koprodukciónban készült. David Lynch „Lost Highway” című filmjét – annak minden rejtélyével és titkával együtt – adaptálta színpadra, a librettót Elfride Jelinekkel, az ismert osztrák íróval közösen írták. Merész, de rendkívül izgalmas vállalkozás.

Az új grazi Irodalmi Házban „Sprachmusik. Grenzgänge der Literatur” (A nyelv zenéje. Irodalmi határátlépés) címmel kiállításorozat kezdődött, melynek keretében osztrák írók mondják el zenével kapcsolatos „véleményüket” – hallható, látható és olvasható formában. Különösen jól sikerült Elfriede Jelinek bemutatása.

Az egy éven belül megrendezett több mint száz kulturális projekt és több mint hatezer esemény méltatására ezen írás keretében aligha vállalkozhatunk, csupán ízelítőt adhatunk a gazdag kínálatból.

Reméljük, hogy a jó szellem Grazban a mágikus 2003. éven túl is hatni fog. A városba mindig érdemes ellátogatni: az új Kunsthaus és Literaturhaus a jövő számára készült. És az Acconci-sziget a Murán, az Óratorony-árnyék is – úgy hírlík – túlélék az esztendő végét.

Margot Wieser
Patyi Ildikó fordítása

A város jelképe, az Uhrturm, a háromdimenziós árnyékkal